

Til leseren:

NHMs strategiplan nedenfor er relatert til *Strategisk plan for Universitetet i Oslo 2005-2009*, og bygger opp under denne. Planen nedenfor er knyttet til primærvirksomheten, hvor et eget kapittel om samlinger, selve grunnlaget for museets virksomhet, er tatt med i tillegg til de primæroppgavene som er behandlet i UiOs plan. Forhold knyttet til ressursene (medarbeidere, organisasjon, økonomi og infrastruktur) inngår i UiOs plan og dekkes av NHMs strategiplan 2003-2008.

STRATEGISK PLAN FOR NATURHISTORISK MUSEUM (NHM) 2006-09

Innledning

NHM utarbeidet i 2003 strategiplan for 2003-2008. Som oppfølging av planen ble det forutsatt at strategien knyttet til NHMs kjernevirksomhet skulle presiseres og utdypes. I 2005 forelå UiOs strategiplan 2005-2009 med krav om at enhetenes strategi må bygge opp under universitetets overordnede mål. Det kan konstateres av NHMs strategiplan 2003-2008 i stor grad gjør nettopp det.

Foreliggende strategiplan for NHM 2006-2009 er NHMs oppfølging av UiOs strategiplan 2005-2009, og er gitt en form som samsvarer denne og UiOs overordnede målsetting. I tillegg er det tatt inn et eget kapittel om samlingene, som er grunnleggende for museets virksomhet. Formuleringene av hovedmål er i stor grad basert på UiOs tilsvarende formuleringer.

Strategien forutsetter oppfølging gjennom konkrete tiltak som knyttes til de årlige virksomhetsplanene.

Identitet og fagprofil.

Naturhistorisk museum (NHM) er en del av Universitetet i Oslo og er Norges største naturhistoriske museum. Museets samlinger er bygget opp gjennom mer enn 200 år. Samlingene, inklusiv Botanisk hages samling av levende planter, teller mer enn 7 millioner objekter, eller ca. 65 % av landets vitenskapelige naturhistoriske samlinger. De biologiske samlingene utgjør i dag en verdifull ikke-human genbank.

Gjennom internasjonale konvensjoner som Norge har tiltrådt, har NHM på vegne av samfunnet en internasjonal forpliktelse til å forvalte vitenskapelige naturhistoriske samlinger.

NHM skal være en aktiv kunnskapsbase og – formidler, og gi dagens og fremtidige generasjoner mulighet til opplevelse og kunnskap om naturmangfoldet. Som faglig kraftsenter skal museet bidra med ny viten innen sine fagområder. For å lykkes må NHM stille høye krav til seg selv, dyrke kvalitet, disponere tilstrekkelige ressurser, fostre kollegialt fellesskap og kunne samle krefter om tunge løft.

NHM's innsats i årene som kommer vil måtte konsentreres ut fra følgende premisser:

1 Dokumentasjon og formidling av samlingsbasert kunnskap

Som landets fremste sentrum for dokumentasjon av naturmangfoldet skal NHM kvalitetssikre eksisterende og systematisk samle inn ny, vitenskapelig informasjon om naturmangfoldet, og dermed bidra til å trygge livsgrunnlaget for fremtidige generasjoner. Samlingsbasert kunnskap skal formidles til fagmiljøer, offentlig forvaltning og allmennheten.

2 Komparative fortrinn, kompetanse og kvalitet

NHM's forskningsvirksomhet skal ha som mål å være blant de fremste fagmiljøer innen mangfoldsrelatert biologi og geologi, og skal bidra til å virkeliggjøre UiOs hovedmål om å være Norges fremste allmennvitenskapelige universitet.

NHM må i sterkere grad utnytte sitt komparative fortrinn som museum. Det innebærer en større integrering av basisfunksjonene og utvikling av de vitenskapelige samlingene for å kunne møte de nye behov som vil komme i kjølvannet av teknologisk utvikling. Spesielt må de vitenskapelige samlingenes verdi dokumenteres tydeligere gjennom større anvendelse i forskning, undervisning og formidling.

NHM må stille klarere og strengere krav til kvalitet på alle områder. Kvalitet må bli det viktigste argument for prioriteringer og ressurstildelinger

3 Utviklings- og samarbeidspotensial

NHM ønsker å være en del av den internasjonale forskningsfront innen naturhistoriske museumsdisipliner. For å oppnå dette skal museet prioritere nasjonalt og internasjonalt samarbeid med aktuelle partnere.

4 Utadrettet virksomhet

NHM skal drive en aktiv og profilerende utadrettede virksomhet med høy kvalitet og samfunnsmessig relevans. Vitenskapelig basert formidling, rettet mot allmennheten og skolesektoren, skal bidra til å øke interessen for og rekrutteringen til realfag.

Med dette som utgangspunkt vil NHM foreta en samlet gjennomgang av sin fagportefølje med sikte på å utnytte det handlingsrommet som skapes gjennom naturlig avgang de neste 5-10 årene til omprioritering og nyutvikling. Arbeidet bør lede til:

- En bedre synliggjøring og profilering av museets hovedsatsingsområder. Museets skal stå frem som et nasjonalt ledende naturhistorisk museum og ha en tydelig profil i folks og samfunnets bevissthet.
- En klarere avgrensning av faglige aktiviteter som NHM tar et langsiktig ansvar for.
- En bevisst og nøktern bruk av tematiske satsninger for å bygge opp forsknings- og formidlingskapasitet og fremme faglig nyutvikling.

Primærvirksomheten

Samlinger

Hovedmål:

NHM skal ha en sentral funksjon som landets største naturhistoriske museum, og ha en sterk internasjonal rolle som aktør/samarbeidspartner for dokumentasjon av biologisk og geologisk mangfold i tid og rom. NHMs samlinger skal holde internasjonal standard og være kuratert med kvalitet i alle ledd. Samlingene er en kunnskapsbank av nasjonal betydning og ivaretar dagens og framtidens behov for et vitenskapelig fundament for forskning, undervisning, utstillinger og formidling. Samlingenes betydning som ikke-human genbank skal utnyttes.

For å nå dette hovedmålet vil NHM:

S1 Utarbeide en egen samlingsstrategi

NHM skal utarbeide en egen samlingsstrategi for alle museets samlinger. Den skal inneholde en vurdering av de enkelte samlingenes verdi for forskning, forvaltning og for samfunnet som helhet. Strategien skal gi klare prioriteringer om hvilke samlinger som bør utvikles videre, hvilke som bør beholdes uten videreutvikling, og hvilke som bør avhendes eller doneres til andre museer. Med den økende betydning av nye analysemetoder i forskning og forvaltning, må samlingenes rolle som DNA- og miljøprøvebank vektlegges.

S2 Konsentrere virksomheten om de viktigste samlingene

Typesamlingene (materiale som ligger til grunn for vitenskapelig førstegangsbeskrivelse av biologiske arter, mineraler og bergarter) skal gis høyest prioritet mht. sikkerhet, kuratering og tilgjengeliggjøring av data og bilder. Prioriterte samlinger skal være digitalisert og kvalitetskontrollert.

S3 Sikre samlingsarbeidet ressurser og lokaler

Samlingsvirksomheten må sikres permanente og forutsigbare økonomiske ressurser slik at aktiviteten kan planlegges og sikres på lengre sikt. Samlingene skal forvaltes og oppbevares slik at de ikke forringes eller kan utsettes for skade. NHM skal arbeide for et nytt samlingsbygg.

S4 Tilrettelegge informasjon for samfunnet

NHM samlingsvirksomhet skal være med å legge grunnlaget for museet som en aktiv samfunnsaktør. Dette skal blant annet skje ved at informasjon om biologisk og geologisk mangfold tilrettelegges for bruk i offentlig forvaltning og av den interesserte allmennhet. NHMs funksjon som nasjonal GBIF-node bør sikres permanent finansiering etter 2008.

S5 Anskaffe felles databaseløsninger

NHM skal anskaffe brukervennlige og funksjonelle databaseløsninger for sine samlinger, levende planter inkludert, som både sikrer god daglig drift av samlingene og effektiv utveksling av samlingsinformasjon med omverdenen.

S6 Ta i bruk moderne metoder innen taksonomi

NHM må ha en fleksibel og åpen holdning til nye metoder innen taksonomi som kan effektivisere og rasjonalisere arbeidet med å beskrive og klassifisere jordas biologiske og geologiske mangfold.

S7 Videreutvikle botanisk hage som en vitenskapelig samling

Botanisk hage utgjør en av museets vitenskapelige samlinger. Botanisk hage skal forvaltes og utvikles med de samme mål som museets øvrige samlinger, men i tillegg formidle botanisk kunnskap og planteglede direkte til allmennheten. Som en del av Norges oppfølging av 'Global Strategy for Plant Conservation' (GSPC) under "Konvensjonen om biologisk mangfold" skal NHM bidra til å sikre truede plantearter *ex situ*.

S8 Etablere nasjonale samlingsnettverk

NHM skal bidra til etablering av nasjonale samlingsnettverk for bedre å kunne utvikle bredde og kvalitet på landets samlede naturhistoriske samlinger. I kraft av sin størrelse er det naturlig at NHM tar en lederrolle i slike nettverk.

S9 Utvikle resultatindikatorer for samlingsaktiviteten

NHM skal etablere særskilte rutiner for resultatmåling av samlingsaktivitetene. Kvalitet skal være et bærende prinsipp også for samlingsvirksomheten, og det må etableres rutiner for å identifisere resultat- og kvalitetssvikt. Det må vurderes om enkelte vitenskapelige stillinger i større grad bør øremerkes samlingsarbeidet. Administrative og tekniske støttetjenester må samordnes bedre.

Forskning

Hovedmål

NHM skal bidra til at UiO styrker sin stilling som forskningsuniversitet av høy internasjonal standard. Forskingen skal i stor grad være samlingsorientert og integrert med samlingsvirksomheten. Alle NHMs forskere og forskergrupper skal holde et godt internasjonalt nivå og de fremste skal holde europeisk toppnivå innenfor sine fagområder.

For å nå dette hovedmålet vil NHM:

F1 Styrke forskningens kvalitet og samlingstilknytning

Kunnskapsbasen for NHMs forskning skal spisses gjennom målrettet og effektiv bruk av forskningsressursene. Dette innebærer at NHM vil investere tyngre i de beste forskergrupper for å utvikle dem videre og stimulere til mer internt samarbeid gjennom dannelsen av flere forskergrupper. Det er også et mål at all forskning ved NHM har en samlingsrelevans. En større andel av forskningsmidlene (dvs. driftsmidler, teknisk assistanse og stipendiatstillinger) skal tildeles etter dokumenterte resultater og kvalitetsevalueringer.

F2 Fokusere på biologisk systematikk

Biologisk systematikk skal være NHMs mest sentrale forskningsområde innen botanikk og zoologi. Et viktig ledd i dette vil være å videreføre National Centre for Biosystematics (NCB) som NHMs hovedsatsing.

F3 Opprettholde kompetanse knyttet til naturmangfoldet.

NHM skal ha kompetanse i analyse av naturmangfoldinformasjon. Virksomheten på dette feltet skal være i samsvar med NHMs øvrige prioriteringer innen samlingsvirksomhet, forskning og undervisning. Innenfor disse rammene skal museet bidra til å imøtekomme samfunnets behov for kunnskap innen feltet. Museets forskningssatsing knyttet til naturmangfoldet skal som hovedsak finansieres eksternt.

F4 Evaluere virksomheten innen geologi

NHMs forskning i geologi knyttes opp mot satsinger med utgangspunkt innen Oslofeltets, kontinentalsokkelens og nordområdenes geologi. Forskning innen georessurser/mineraler konsentreres. Opprettholdelse av geologi som et av museets kjerneområder innen forskning forutsetter betydelig kvalitetsheving og målbare resultater.

F5 Rekruttere dyktige forskere

Dokumenterte evner til å skaffe eksterne forskningsmidler og å bygge samarbeidsrelasjoner skal vektlegges sterkere ved tilsettinger i vitenskapelige stillinger. NHM skal arbeide for å rekruttere gode eksterne postdoktorer til sine forskergrupper. Professor II stillinger skal brukes aktivt for å komplettere den vitenskapelig kompetanse og bygge samarbeidsrelasjoner med gode eksterne forskergrupper.

F6 Skaffe til veie mer driftsmidler til forskning

Den enkelte forsker og forskergruppe har et selvstendig ansvar for å søke om eksterne driftsmidler til forskning, men NHMs administrasjon og ledelse skal ha en koordinerende

rolle og bidra med støttefunksjoner i søknadsarbeidet. NHM vil stimulere til større felles søknader om forskningsmidler.

F7 Gjennomføre strategiske satsinger

NHM ønsker å gjøre strategiske satsinger innen nasjonale og internasjonale forskningsprogrammer (EU-programmer, bilaterale programmer og samarbeidsprosjekter innen for eksempel WUN-nettverket).

F8 Gjennomføre faglig relevant og økonomisk lønnsom oppdragsforskning

NHM skal kunne påta seg oppdragsfinansiert virksomhet, forutsatt at denne har klar relevans til museets kjernevirksomhet og -kompetanse. Slik virksomhet skal styrke museet faglig og finansielt.

F9 Skape større rom for faglig nyutvikling

NHM har som ambisjon å være med i den internasjonale fagutviklingen. NHM må skape bedre arenaer og møteplasser for faglige diskusjoner internt og invitere flere gjesteforelesere og samarbeidspartnere som kan bidra med nye impulser og skape grobunn for nye ideer og initiativ.

F10 Styrke forskerutdanningen

NHM vil bidra til utvikling av doktorgradsprogrammene i biologi og geologi og utvide den eksisterende plattform for museets forskerskole. Veiledningen og oppfølgingen av doktorgradsstipendiater skal styrkes for å sikre høy gjennomføringsgrad og god kvalitet på doktorgradsavhandlinger.

Utdanning

Hovedmål:

NHM skal gjennom sin utdanningsvirksomhet bidra til at UiO utdanner kandidater med fagkompetanse på høyt europeisk nivå og til å gi studentene et godt grunnlag for videre utvikling

For å nå dette hovedmålet vil NHM:

U1 Bidra til å styrke realfagsutdanningen

NHM skal bidra til å dekke samfunnets behov for realfagskompetanse ved å ta medansvar for undervisningen i systematikk og annen mangfoldsrelatert biologi og geologi.

U 2 Utvikle kurs- og undervisningstilbudet

NHMs undervisningsressurser skal primært nyttes på master- og doktorgradsnivå innen museets kjerneområder. Museets kurstilbud skal utvikles i samarbeid med andre institusjoner med sikte på utforming av nasjonale doktorgradskurs, eventuelt ved bruk av professor II-stillinger.

U 3 Bidra til etter- og videreutdanning

NHM skal gi kurstilbud innen UiOs etter- og videreutdanning (EVU) innen biologi og geologi

Kunnskap i bruk

Hovedmål:

NHM vil bidra aktivt til at samlings- og forskningsbasert kunnskap gjøres tilgjengelig og blir til nytte for samfunnet. NHMs formidlingsvirksomhet skal gi allmenheten innsikt i vitenskapelig tenkning og oppdatert kunnskap om forskningens resultater, og den skal bidra til styrking av UiOs samfunnskontakt.

For å nå dette hovedmålet vil NHM:

K1 Styrke formidlingsvirksomheten

NHM skal arbeide for å øke kvaliteten og profesjonaliteten på formidlingen. Den interne bevisstheten om formidlingens betydning skal økes, slik at bredere deltakelse og økt aktivitet i formidlingsvirksomheten oppnås.

K2 Fremme kvalitet og gjennomslag i allmenrettet formidling

Gjennom sin allmenrettete formidling skal NHM være et naturhistorisk kunnskapssenter og et sted for naturglede, hvor viljen til å ta vare på naturen stimuleres. Museet skal være en viktig møteplass for debatt om aktuelle naturvitenskapelige spørsmål og en modig aktør i samfunnsdebatten. NHMs utstillinger skal stimulere interessen for biologisk og geologisk mangfold i særdeleshet og realfag i alminnelighet. Midlertidige utstillinger og vandretstillinger skal informere publikum om aktuelle temaer eller temaer av stor generell interesse, og bidra til å styrke museets inntjening.

K3 Utvikle sine hjemmesider på Internett

NHMs hjemmesider skal kontinuerlig videreutvikles og oppdateres, og skal være på nivå med tilsvarende museers..

K4 Bedre tilgangen til samlingsbasert kunnskap

Formidling av samlingsbasert kunnskap, for eksempel nettbasert innsyn i samlingsdatabasene, skal videreutvikles. (jf. S4)

K5 Videreføre samarbeidet med skolen

NHM skal være en aktiv læringsarena innenfor naturfagene.

K6 Bidra til å få mer ut av forskningsbasert kunnskap i innovasjons- og utviklingsarbeid.

I samarbeid med for eksempel Birkeland Innovasjon, skal NHM vurdere om enkelte laboratorie- og konsulenttjenester kan utvikles til å skape en netto inntjening for museet. Ønsket om ekstern inntjening skal ikke gå på bekostning av primærfunksjonene, men føre til en styrking av disse.